

Zanimljivo predavanje arheologa konzervatora Andreja Janeša u povodu Međunarodnog dana muzeja

Nikad nije kasno za utvrdu Lopar

Početak 20. stoljeća na ostacima novljanske kasnoantičke utvrde bila je predviđena gradnja hotela, ali se od toga odustalo. Znatan dio zidina je razrušen i raznesen, no ipak pobuđuje velik interes turista

NOVI VINODOLSKI » U povodu Međunarodnog dana muzeja, 18. svibnja, Narodni muzej i Galerija Novog Vinodolskog upriličili su u gradskoj vijećnici zanimljiv susret – arheolog konzervator Andrej Janeš, iz Odjela za kopnenu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zagrebu, predstavio je nova saznanja o kasnoantičkoj utvrđi Lopar koja se nalazi u Novom Vinodolskom. ICOM promovira suvremene muzeološke rasprave i u ovoj godini potiče teme pod zajedničkim nazivom »Muzeji i sporne povijesti«.

U proteklim godinama provedeno je nekoliko istraživačkih kampanja na ostacima novljanskoga Lopara, kako se utvrda naziva prema kroatiziranom rimskom nazivu Lopsica. O provedbi tih radova govorila je i Đurđica Krišković, ravnateljica Narodnog muzeja. Radovi će biti nastavljeni. Janeš je upoznao nazočne sa zanimljivim otkrićima do kojih je došao sa svojim suradnicima koji se bave Loparom.

Peterokutna utvrda i danas je sa svojim jedinim preostalim zapadnim zidom na obali u novljanskom parku, a nekada je bi-

la još bliža moru jer se dio današnje šetnice nasipanjem kopna udaljio od priobalne crte. U tlu unutrašnjosti utvrde pronađeni su ostaci posuda i nešto starog novca i oružja. Pretpostavlja se da je utvrda služila za obranu obližnjega naselja koje je tek nastajalo, a Frankopani su je vjerojatno koristili za smještaj dijela svojeg ljudstva dok su gradili svoj kaštel u današnjem središtu Novog Vinodolskog. To su već prva stoljeća drugog milenija, a već 1288. u frankopanskom kaštelu je potpisan glasoviti Vinodolski zakon. Utvrda Lopar bila

je u određenoj funkciji sve do konca 16. stoljeća kada ju je jače protresao mletački vojskovođa Ivan Bembo u napadu sa svojim vojnicima 1598. godine. Mnogo kasnije, u 19. stoljeću, Lopar je izvan svih tijekova novljanske svakodnevice, a početkom 20. stoljeća na tom je mjestu bila predviđena gradnja hotela. Ipak, od toga su neke od mudrih novljanskih glava u vodstvu grada navrijeme odustale. Svejedno, znatan dio zidina je razrušen i raznesen.

Koliko god da ga je malo ostalo, Lopar i danas pobuđuje zanimanje, prije svega

arheologa, ali i turista. I ovakav, u svojim ostacima ostataka čuva sjećanja na davna vremena, a mogao bi biti i adekvatno konzerviran te pokazan turistima uz odgovarajuću dokumentaciju i rekonstruiranu maketu kako je nekada izgledao. Kada su početkom pedesetih godina počeli u Hrvatskoj nicati novootvoreni muzeji i novljanski prosvjetni radnik i utemeljitelj novljanskoga Narodnog muzeja Juraj Potočnjak nastojao je oživjeti sjećanja na utvrdu Lopar. Njegov prilog o tome uvršten je u prvoj Spomen-knjizi no-

Andrej Janeš

vljanske Narodne čitaonice. Nova saznanja nadograđuju se na te rekonstrukcije i danas, tako da se može ustvrditi kako za kasnoantičku utvrdu nikad nije kasno da se ponovno posegne za njenom prošlošću i značenjem, i to od njenih prvih početaka u prvim stoljećima nove ere.

Franjo DERANJA